

INTERNATIONAL LAW

Some Aspects regarding the Defining Features of Social Services in the European Union

Ana SACARA¹

Nicolai ROMANDAȘ²

Abstract: *Social services play an essential role within the European society, promoting and ensuring the increase of the capacity of vulnerable persons to participate actively in the life of society and they guarantee the respecting of the fundamental rights of the European citizens proclaimed by the Community legislation. In this study, there have been identified the most important characteristics and standards of the social services established through the European Union legislation, which states undertake to transpose within the national social policies in order to develop and improve the national social service systems.*

Keywords: *European society; fundamental rights of the European citizens; social services; European Union legislation*

La jumătatea sec. al XIX-lea toate țările din Europa au recunoscut necesitatea intervenției statului pentru a garanta bunăstarea populației, drept pentru care atenția lor s-a îndreptat spre acordarea de servicii de asistență socială potrivit nevoilor individuale și colective, servicii de solidaritate socială la care au acces persoanele aflate în dificultate³.

La nivel european nu există o definiție comună a serviciilor sociale pentru toate țările Uniunii Europene. O definiție oficială a acestora o găsim în Concluziile Consiliului Europei din 2010 privind serviciile sociale de interes general „Centrul modelului social european”, în care a fost evidențiat faptul că serviciile sociale diferă de alte servicii de interes general, deoarece sunt orientate spre persoană și concepute pentru a răspunde nevoilor vitale ale omului. Fiind bazate pe principiul solidarității, ele

¹ PhD in progress, State University of Comrat, Republic of Moldova. Corresponding author: anisoara91@mail.ru. This article was presented at the International Conference “Exploration, Education and Progress in the Third Millennium”, that took place in Galati, Romania, on the 12-13th May 2022.

² Professor, PhD, Commercial Cooperative University of Moldova, Republic of Moldova, E-mail: romandas@mail.ru.

³ Pașa, Florin, Pașa L. (2004). *Asistența socială în România/Social assistance in Romania*. Iași: Polirom, p. 84.

contribuie la protejarea drepturilor fundamentale și a demnității umane, a nediscriminării și la asigurarea de șanse egale pentru toți, permițând indivizilor să joace un rol semnificativ în viața economică și socială a societății. Printre acestea se regăsesc servicii de asistență socială, îngrijire pe termen lung, îngrijirea copiilor, servicii de ocupare a forței de muncă și de instruire a asistenților sociali, dar și locuințe sociale. Principiile de organizare și funcționare, scopul și obiectivele serviciilor sociale sunt stabilite în Comunicarea Comisiei europene privind serviciile de interes general și serviciile sociale de interes general. Documentul menționat stabilește că serviciile sociale trebuie organizate în așa mod încât să fie „cuprinzătoare, personalizate, concepute și prestate într-o manieră integrativă”.

La nivel național, de regulă, acestea joacă un rol decisiv în lupta cu sărăcia și excluziunea socială. Importanța acestora constă atât în intervenția lor directă în comunități, cât și în facilitarea altor persoane și organizații de a interveni singure sau de a colabora, în același timp sau în paralel, și în interiorul comunități [4, p.6]. În acest context, stabilim că serviciile sociale de interes general reprezintă instrumente importante în vederea implementării cu succes a politicilor sociale europene cu scopul de a crea oportunități pentru a lua parte la viața societății și de a combate orice formă de excluziune socială. Statele membre, în conformitate cu principiul subsidiarității, sunt responsabile de instituirea, organizarea și finanțarea sistemului de servicii sociale naționale, însă, conform principiului proporționalității, comunitatea europeană stabilește un set de obligații și responsabilități în vederea promovării unui nivel adecvat de bunăstare tuturor membrilor societății. În plus, recomandă statelor să-și organizeze sistemele de servicii sociale transparent, eficient, operativ și adaptate realităților sociale. Cadrul normativ în domeniu trebuie să fie ajustat la legislația europeană, națională, regională și locală, astfel încât să răspundă cât mai eficient problemelor și riscurilor sociale existente în țară.

Dreptul la serviciile sociale de interes general reprezintă un drept fundamental la nivel european, de aceea el se include în cadrul drepturilor economice, sociale și culturale proclamate de Declarația Universală a Drepturilor Omului. În aceste sens, Parlamentul European îndeamnă statele să garanteze un acces nediscriminatoriu, indiferent de sex, venit, rasă sau origine etnică, credință religioasă, handicap, vârstă, orientare sexuală sau încadrare în muncă. Carta socială europeană, revizuită, în art. 14, consfințește expres dreptul persoanelor de a beneficia de servicii sociale și în acest sens incumbă obligația statului să „încurajeze sau să organizeze serviciile care prin metode specifice serviciului social contribuie la bunăstarea și la dezvoltarea indivizilor și a grupurilor vulnerabile din cadrul comunității, precum și la adaptarea acestora la mediul social.

Analizând legislația europeană în domeniul social, constatăm că Uniunea Europeană vine cu recomandări clare în domeniul organizării, furnizării și dezvoltării acestui segment atât de important al vieții societății. În acest sens, experții europeni recomandă statelor să adopte cele mai bune metode în scopul furnizării unor *servicii sociale personalizate*, în conformitate cu nevoile și trebuințele solicitanților. Prin abordarea individuală a fiecărui beneficiar, se urmărește să fie obținute cele mai bune rezultate în procesul depășirii stării de vulnerabilitate și al integrării lui în societate. Mai mult, legislația comunitară

stabilește că serviciile sociale ar trebui să ia în considerare mediul fizic, intelectual și social al utilizatorilor și ar trebui să respecte particularitățile lor culturale¹. Mai mult, personalizarea implică regândirea completă a serviciilor de îngrijire și suport. Acest lucru înseamnă că persoana ca individ, cu calitățile, caracteristicile, preferințele și aspirațiile sale este pusă în centrul procesului de determinare a nevoilor și de alegere a modului și momentului în care va fi ajutată să-și trăiască viața². În acest sens, observăm că asistenților sociali le revine un rol extrem de important, deoarece aceștia, în funcție de necesitățile solicitanților, trebuie să le acorde un suport personalizat/individual. Potrivit experților europeni, în procesul beneficierii de suport social, utilizatorii trebuie să-și conștientizeze potențialul, să obțină încredere în sine ca să poată independent să-și asigure un nivel adecvat de bunăstare și să participe activ la viața socială.

În majoritatea statelor europene, solicitanților de servicii sociale li se furnizează gratuit aceste servicii. În plus, Comisia europeană stabilește: pentru a-și îndeplini rolul, serviciile sociale trebuie să fie *accesibile* nu doar persoanelor defavorizate și vulnerabile, ci tuturor persoanelor, indiferent de avere sau venit, asigurând totodată un acces echitabil persoanelor celor mai vulnerabile, în conformitate cu legile și practicile statelor membre³. Această normă este transpusă foarte bine în legislația națională a statului suedez, în care legislația cu privire la serviciile sociale nu instituie nici un fel de condiții referitoare la beneficierea de servicii sociale. Astfel, în Suedia dreptul la serviciile sociale este universal și nerestricționat, deoarece acestea sunt prevăzute pentru prevenirea cauzelor care duc la instalarea sărăciei, dar nu pentru anihilarea consecințelor riscurilor sociale, așa cum se întâmplă în cazul beneficiilor monetare. Serviciile sociale sunt complexe și se acordă în vederea consilierii persoanelor cu privire la planificarea bugetară, repartizarea rațională a cheltuielilor etc.

În conformitate cu Recomandările Comitetului pentru protecție socială al Uniunii Europene, serviciile sociale trebuie să aibă un *rol preventiv*, fiind acordate și persoanelor care nu neapărat se încadrează în categoria persoanelor vulnerabile. În general, în țările dezvoltate precum Franța, Marea Britanie, Germania, Suedia serviciile sociale preventive sunt foarte răspândite și se adresează întregii societăți, indiferent de starea materială a acestora. De exemplu, în Franța, pe lângă programele sociale destinate persoanelor aflate în situații de dificultate, sunt prevăzute și servicii sociale care au drept scop întreținerea unui nivel adecvat de viață. Aici este vorba

---

¹ Comunicarea Comisiei Europene privind instituirea unui Un cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale. nr. 900 din 2011/ Communication from the European Commission regarding the establishment of a European quality framework on a voluntary basis for social services. no. 900 of 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0900&from=FR>, p. 13, accessed on 01.09.2021.

² Rezoluția Parlamentului European referitoare la viitorul serviciilor sociale de interes general nr. 2222 din anul 2009. Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C33 E/65/ Resolution of the European Parliament regarding the future of social services of general interest no. 2222 of 2009. Published in the Official Journal of the European Union no. C33 E/65, p. 9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011IP0319&from=IT>, p. 16, accessed on 01.08.2021.

³ Idem.

despre servicii de îngrijire a copiilor în timpul zilei: grădinițe, babysitter, locuri de joacă pentru copii, grupe pentru copii după închiderea grădiniței, centrele culturale pentru copii sau despre serviciile sociale care consultă cetățenii referitoare la planificarea familiei, adopția copiilor, planificarea cheltuielilor, educația financiară etc.

Indiferent dacă serviciile sociale sunt furnizate formal sau informal, instituțiile abilitate cu funcții sociale rămân responsabile de asigurarea unor fonduri suficiente care să asigure prestarea serviciilor calitative și accesibile. În conformitate cu ultimele statistici, finanțarea publică a serviciilor sociale în ultimii ani a scăzut considerabil practic în toate statele membre, deoarece anual numărul cererii de servicii diverse și complexe crește în mod dramatic. Astfel, investițiile modeste împiedică dezvoltarea și inovarea acestui segment atât de important pentru constituirea unei Europe sociale și unite. Finanțarea adecvată a serviciilor de asistență socială este esențială pentru consolidarea modelului social, din aceste considerente experții europeni îndeamnă statele să stabilească corect prioritățile, deoarece numai o societate egală, incluzivă și productivă poate asigura un progres economic.

Factorii de decizie de nivel european consideră că statele membre trebuie să-și organizeze sistemul serviciilor sociale într-un mod în care acestea să asigure *continuitate*. Astfel, un moment extrem de important în vederea obținerii rezultatelor pozitive în urma furnizării serviciilor sociale este abordarea în conformitate cu etapele vieții solicitanților. Acestea trebuie să acopere întreg ciclul de viață al individului, care să includă intervențiile de la o etapă incipientă până când persoana ajunge în stare de vulnerabilitate, iar în cazul în care persoana deja se află într-o stare de dificultate, să i se ofere sprijin nemijlocit. Dacă aceasta și-a recăpătat resursele psihologice și financiare, ea continuă să fie monitorizată pentru a evita impactul întreruperii prestării serviciilor sociale. Analizând legislația socială a mai multe state membre ale Uniunii Europene, am descoperit o practică bună în acest sens în Germania. Astfel, asistentul social este responsabil de furnizarea serviciilor sociale pe tot ciclul de viață al beneficiarului până când acesta este reintegrat pe piața muncii și nu mai este dependent de sistemul de asistență socială. În unele regiuni, administrația publică transmite aceste competențe organizațiilor neguvernamentale, care primesc chiar finanțare suplimentară pentru încadrarea cu succes în câmpul muncii a beneficiarilor de asistență socială.

Serviciile sociale trebuie stabilite și furnizate într-un mod integrat, care să reflecte necesitățile, capacitățile și preferințele multiple ale utilizatorilor și, atunci când este cazul, ale familiilor și îngrijitorilor acestora și care îmbunătățesc confortul acestora¹ La stabilirea tipului de serviciu social, este necesară o analiză de ansamblu a necesităților sociale, medicale, educaționale ale solicitanților pentru a le acorda un sprijin complex, astfel încât toate solicitările lor să fie satisfăcute. Pentru a furniza

---

¹ Comunicarea Comisiei Europene privind instituirea unui Un cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale. nr. 900 din 2011/ Communication from the European Commission regarding the establishment of a European quality framework on a voluntary basis for social services. no. 900 of 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0900&from=FR>, p. 9, accessed on 01.09.2021

asistență socială durabilă, serviciile sociale trebuie organizate și furnizate într-o manieră *integrată*, iar pentru ca acestea să constituie un suport integrat este necesară combinarea lor cu alte servicii publice, de exemplu cu serviciile publice din educație, sănătate și ocuparea forței de muncă. Un exemplu de bună practică în acest sens întâlnim în Franța, unde serviciile sociale sunt integrate în multe sfere ale politicilor statului. În primul rând, vorbim despre *domeniul sănătății* (protecția sănătății mamei și copilului; serviciul de ajutor la domiciliu; instituțiile pentru persoanele cu dizabilități); *domeniul educației* (asistența socială în școli, surorile și asistentele, babysitter, lucrătorii sociali și psihologii, serviciile sociale în instituțiile superioare de învățământ); *domeniul justiției* (serviciile sociale prestate în instituțiile destinate pentru infractori; deținuții și familiile acestora); *domeniul tineretului și sportului* (centrele de agrement, tabere de vară organizate pentru copiii din familiile vulnerabile etc.); de asemenea și *domeniul muncii și formării profesionale*.

Un alt exemplu de bună practică în domeniul prestării serviciilor sociale integrate regăsim în orașul București, România. În anul 2003 au fuzionat mai multe departamente (Protecția copilului și Protecția Socială), formând un departament general pentru asistență socială, care cuprinde sistemul de plăți, sistemul serviciilor sociale, serviciile de sprijin psihosocial și de gestionare a asistenței. Această schimbare a fost menită să facă serviciile mai puțin fragmentate, să ofere posibilități de planificare individualizată a cazurilor, să îmbunătățească calitatea și eficiența și să îmbunătățească capacitatea de a monitoriza atât beneficiarii, cât și serviciile sociale disponibile¹.

Conform practicilor europene, furnizarea unor servicii sociale integrate este posibilă doar în cazul existenței unei strânse colaborări intersectoriale și interinstituționale. Potrivit factorilor de decizie europeni, este necesară stabilirea unei *cooperări trainice între sectoare*. În vederea obținerii rezultatelor așteptate în urma furnizării serviciilor sociale este necesar să formăm echipe multidisciplinare cu specialiști din diverse domenii și organizații; administrația publică să colaboreze cu societatea civilă având structuri formale și neformale. Un exemplu demn de urmat sunt practicile statului francez, unde organizarea, dezvoltarea și coordonarea programelor sociale sunt înfăptuite de către Ministerul Afacerilor Sociale și Solidarității Naționale (Ministère des Affaires Sociales et de la Solidarité Nationale) și Ministerul Sănătății, Familiei și Persoanelor cu Dizabilități (Ministère de la Santé, de la Famille et des Personnes Handicapées). Mai mult, pentru a spori eficiența rezultatelor sunt formate comitete interministeriale. În acest sens, legislația comunitară prevede: stabilirea de sinergii între toate părțile interesate din comunitate, în ceea ce privește elaborarea politicilor, identificarea necesităților, planificarea, elaborarea, furnizarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor, asigurarea continuității furnizării de servicii sociale pe durata necesității, facilitarea accesului utilizatorilor la o gamă cuprinzătoare de servicii sociale și contribuirea la realizarea unei societăți favorabile incluziunii. Cooperarea interinstituțională a jucat un rol decisiv în managementul situației de criză generată de pandemie, deoarece

---

¹ Studiu privind cele mai critice probleme legate de furnizarea și accesul grupurilor vulnerabile la serviciile publice /Study on the most critical issues related to the provision and access of vulnerable groups to public services. UNCEF 2020, p. 125.

instituțiile au fost nevoite să-și unească forțele în combaterea consecințelor negative ale acesteia și furnizarea unor servicii de ajutorare adecvate circumstanțelor create și nevoilor individuale ale utilizatorilor. Un exemplu de bună practică în acest sens a fost înregistrat în Italia, în care a fost creat un grup operativ de protecție civilă care a coordonat activitatea tuturor instituțiilor implicate în furnizarea serviciilor sociale, organizațiilor neguvernamentale și a voluntarilor, informându-i prompt despre deciziile luate la nivel național și alte informații relevante legate de activitățile îndreptate spre combaterea efectelor negative ale pandemiei.

În concluzie, deducem că serviciile sociale la nivel european reprezintă o componentă importantă a modelului social european care asigură cetățenilor europeni o mai bună calitate a vieții. Experții europeni constată că, deși există diferențe între sistemele de servicii sociale, între ele există și multe asemănări: cererea tot mai mare de servicii sociale; transferul de la asistența socială instituțională la asistența socială la domiciliu sau bazată pe comunitate care se produce de peste două decenii. Totodată există încă modificări de atitudine instituțională și socială necesare înainte ca oamenii cu diferite tipuri de dizabilități să poată duce o viață activă la domiciliile proprii; există o presiune tot mai mare pentru servicii individualizate și cu mai multe servicii de asistență la domiciliu. Anumite țări au introdus reforme în organizarea și finanțarea serviciilor sociale, dar sustenabilitatea pe termen lung a sectorului de servicii sociale nu este sigură în aceste țări¹.

Bibliography

Comunicarea Comisiei Europene privind instituirea unui Un cadru european de calitate pe bază voluntară pentru serviciile sociale. nr. 900 din 2011/ Communication from the European Commission regarding the establishment of a European quality framework on a voluntary basis for social services. no. 900 of 2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0900&from=FR>, accessed on 01.09.2021

Pașa, Florin & Pașa, L. (2004). *Asistența socială în România/Social assistance in Romania*. Iași: Polirom, p. 84.

Raport al Rețelei europene sociale. Dezvoltarea îngrijirii comunitare. Marea Britanie 2011/ Report of the European Social Network. Development of community care. Great Britain 2011, http://www.esneu.org/sites/default/files/publications/2011_Developing_Community_Care_Report_RO.pdf, accessed on 01.10.2021.

Raport privind indicatorii calitativi relevanți ce vor fi utilizați pentru monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale din România 2018. Comisia Europeană/ Report on the relevant qualitative indicators that will be used for the monitoring and evaluation of social services in Romania 2018. European Commission, https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Rapoarte_si_studii_MMPS/DPSS/20

---

¹ *Recruiting and retention in social services Unlocking the Sector s Job Creation Potential*, p. 38, https://80cf426a-4e57-48e6-a333-1f4b1dbdd1a.filesusr.com/ugd/9f45fc_b0a369ff31e446b284937a048fc82dd7.pdf, p. 13, accessed on 16.08.2021.

[19 - SRSS - Componenta2 - Evaluarea functionarii si eficacitatii serviciilor sociale - 3.pdf](#), accessed on 25.09.2021.

Rezoluția Parlamentului European referitoare la viitorul serviciilor sociale de interes general nr. 2222 din anul 2009. Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. C33 E/65/ Resolution of the European Parliament regarding the future of social services of general interest no. 2222 of 2009. Published in the Official Journal of the European Union no. C33 E/65, p. 9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011IP0319&from=IT>, accessed on 01.08.2021

Recruiting and retention in social services Unlocking the Sector s Job Creation Potential, 38 p. https://80cf426a-4e57-48e6-a333-1f4b1dbdd1a.filesusr.com/ugd/9f45fc_b0a369ff31e446b284937a048fc82dd7.pdf accessed on 16.08.2021

Studiu privind cele mai critice probleme legate de furnizarea și accesul grupurilor vulnerabile la serviciile publice /Study on the most critical issues related to the provision and access of vulnerable groups to public services. UNCEF 2020, 278p.

